

PLAGIÁTORSTVO, CITOVANIE LITERATÚRY A AUTORSKÝ ZÁKON.

Človek by sa mal vzdelávať celý život. Na to mu slúžia popri škole rozličné vzdelávacie a výchovné inštitúcie. Medzi kultúrne, relaxačné, ale najmä výchovné, informačné a vzdelávacie inštitúcie patria knižnice. Aj dnešný moderný človek, ktorý je obklopený modernými informačnými technológiami a masmédiami, najmä internetom, ak sa chce zorientovať vo svete kníh a iných informačných dokumentov, ak sa chce vzdelávať, študovať, bez kníh a knižníc sa nezaobíde, pretože knižnica získava, zhromažďuje, spracováva, využíva a archivuje nepreberné množstvo literárnych dokumentov, informácií, ktoré sú v tlačenej podobe ale aj v elektronickej podobe. Toto nahromadené bohatstvo literárnych dokumentov slúži širokej verejnosti. Často ho využívajú študenti vysokých škôl pri písaní ročníkových, seminárnych, bakalárskych či diplomových prác, zostavovatelia jubilejných publikácií, ale aj ostatní záujemcovia, teda potenciálni tvorcovia určitej literárnej práce. Teda každý, kto tvorí, píše, publikuje či už odborné práce, štúdie, články a pod., a pri svojej práci využíva rozličné písomné pramene, mal by dodržiavať určité pravidla, ktoré sa týkajú citovania literatúry, aby nebol obviňovaný z plagiátorstva.

Čo je to plagiátorstvo? Plagiátorstvo je nedovolené používanie cudzích publikovaných i nepublikovaných myšlienok, formulácií, poznatkov, výsledkov bádania alebo iných výsledkov tvorivej práce, ako aj ilustrácií, tabuliek, fotografií a pod. Za plagiátorstvo v najzávažnejšej forme sa pokladá predloženie kompletnej práce podpísanej „novými autormi“, niekedy v inom jazyku. Týka sa to ktoréhokoľvek štádia výskumu, písania alebo zverejnenia práce, tlačenej aj elektronickej verzie. Ak sa chce autor vyhnúť plagiátorstvu (resp. nechce byť z neho obvinený), všetky zdroje musí zverejniť (správne citovať zdroj) a pri použití cudzieho písomného alebo grafického materiálu väčšieho rozsahu si dokonca vyžiadať povolenie (ochrana autorských práv). (www.ads.sk/skolenie/plagiatorstvo). Otázku plagiátorstva rieši aj **Zákon č. 618/2003 Z.z. Zákon zo 4. decembra 2003 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) § 25** Citácia diela.

Pri citácii sa musí uviesť meno autora alebo jeho pseudonym, ak nejde o anonymné dielo, alebo meno osoby, pod ktorej menom sa dielo uvádza na verejnosti, ako aj názov diela a prameň. Samozrejme, že sa to netýka autorov vlastnej literárnej tvorby, autorov románov či iných literárnych žánrov, pri ktorých autor využíva svoj vlastný rozumový potenciál či inšpiráciu zo svojho života alebo okolia. Každý autor by mal vedieť aj správne citovať literatúru. Ukladajú mu to štandardy, teda citačné normy, v ktorých sú uvedené techniky citovania rozličných dokumentov. Je to medzinárodná norma ISO 690, ktorá platí pre tlačeneé dokumenty a norma ISO 690/2, ktorá platí pre elektronicke dokumenty, ktoré sa týkajú dokumentov stiahnutých z internetu, špeciálnych dokumentov, ako sú napr. CD, DVD nosiče a pod. Do budúca je pripravená inovácia normy ISO 690 pod názvom STN ISO 690: 2012.

Vychádzajúc z uvedeného, kvalita práce sa meria aj zoznamom použitej literatúry, jej správnym citovaním a poznámkami. Je to nevyhnutnosťou každého takéhoto dokumentu. V opačnom prípade, teda ak v danej práci nie je uvedený zoznam použitej literatúry, je takáto práca považovaná za plagiát. Za plagiát sa môže považovať aj taká zdanlivá maličkosť ako je fotografia, kresba či obrázok, pri ktorom nie sú uvedené zdroje získania či autori. A čo dodať na záver? Prečo vlastne citovať. Jednoducho nielen preto, aby autor nebol obvinený z plagiátorstva, ale aj preto, aby pomohol ostatným, ktorí budú s daným dokumentom pracovať, zistiť, aká literatúra existuje na danú tému a v neposlednom rade, aby zvýraznil aj svoj rozumový inteligenčný potenciál, ktorý vložil do napísania práce aj prostredníctvom použitej literatúry.

Mgr. Kamil Beňko
riaditeľ Podduklianskej knižnice vo Svidníku